

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עה.

עין משפט נר מצוה

קב א ב מ"י פ"ג
מהלכות גניבה הל'
ט סג ע"פ ע"פ:

(א) לפיל סד: (ב) לפיל סג:
(ג) שבעות מט: (ד) נתיב בנות'
שם ד"ה ר"ה וקמן ע"ב
ד"ה ביימתא, (ד) ר"ל, ר"ל
(ה) ז"ל ולא באו עדים,
(ו) ש"ל, (ז) ס"ל קפחתינו
לכני דבי רב זעירא
והעסקת לכל בני הישיבה
שאתת לפניהם דבר שאינו
ותפוזתו נלדו ומ"ש בפנים
איתו מפי רש"י ועין ר"ל, ר"ל
(ח) (דף ע"ג, ט) ז"ל
קפחתינו, ר"ל, ר"ל, (ד"ה
אלה, ט) (ד"ה אמרן).

תורה אור השלם

1. אם התוצא התוצא
בידו הנגבה משור עד
המור עד שיה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על המור על שיה
על שלמך על כל אנה
אשר יאמר פי הוא ג'
עד האלהים ובה דבר
שניהם אשר ירשיעין
אלהים ישלם שנים
שמות כב ח
לרעה:

הגהות הב"ח

(א) גמי אמר ליה רבא
קפחתינו לכני דבי רב:
(ב) אל אמר ליה
גבתי וכו': (ג) רש"י
ד"ה מבני ליה וכו' דבי
חוקיה. י"ב לפיל סוף דף
ס"ג: (ד) ז"ל אמר רבא
גרסי ולא גרסינו אמר
ליה, ת"ח וכו' וכו' מפ'
רש"י ואח"כ מה"ד
קפחתינו לכני דבי רב
זעירא והעסקת והיריעת
לכל בני הישיבה של בית
המדרש בהמור לפניהם
דבר שאינו ותפוזתו נלדו
ואו פ"י רש"י ולפי זה עשר
גרסי אמר ליה ואח"כ
מה"ד (רב המנונא קרי
וכו' דבינו ת"ח וכו' וגם
זו מפרש"י: (ה) תוב'
ד"ה אמר ליה רבא
קפחתינו לכני דבי רב
שאתת דבר ליה רבא
וקנאה לפרש אמר ליה רבא
קפחתינו לכני:

שלא צדיק דין הוה. לא היו צית דין יושבין ולא מקוס ישיבת
צ"ד הוה אלף זבוק הודה לו: שצבר הוידם. משמע אפילו אמו
עדים בטר הכי פטור: אמאל דיניין פרט למרשיע אה עלמו.
והאי קרא למ"ל מאשר ירשיעון אלהים נפקא את
עמנו אלף לאו שמע מינה חד למודה
בקנס ולא כ' בעדים ותד למודה בקנס
ואחרי כן באו עדים: מיבעי ליה
לגנב עלמו. לחייב כפל לגנב עלמו
לדרשינן כלל ופרט מהמנאל תמנאל
כדתנא דבי חוקיה (א): גנבסי. וחייב
עמנו בקרן: אלל לא עכחתי ולא
מכרסי. רבותא שאמע' כדאמרין
לקמן (ע"פ) דאע"ג דלכתיבה לא הודה
ונמנאל טענא או מכר דפטור עדים
פטור דכיון דמככל איפטור ליה
בהודאה דגנבתי מו לא מחייב ארבעה
וחמשה דכיון דמלית כפל מינייהו הו
ליה תשלומי שלשה וארבעה והני לא
כתיבי: ויעידו. לאחר שהורה ויתמייב
קנסא: לשמואל ודאי סנאי היא.
דהא לא מני למימר דתנא קמא קאי
כוותיה דהשתא ומה הכא לדמע
שמנשמין וצאין נחמת ציעותמיהו
אודי פטר ליה וף ע"ג דהדרו
אתו כל שכן מודה מעמנו ואח"כ
כאו: לרב מי ליתא. מי אינטריכא
ליה לאוקמי מילתיה כמנאי או
למנא מני לשנויי לר' אלעזר בר ר'
שמעון אליביה ולמימר דשני ליה לר'
אלעזר בין רחא עדים שמנשמין
וצאין למודה מעמנו בלא פחד עדים:
מספספא מילתיה דרב דפטור אפילו
אס באו עדים: באומר גנבסי.
חייב עמנו לשלם קרן מיהא בהודאה
הלכך הודאה גמורה היא ופטור
מכפל ומארבעה וחמשה: שהרי פטר
עמנו מכלום. בהודאה דטביחה לא
היה מחייב עמנו בכלום שהיה יודע
שהמודה בקנס פטור הלכך לאו
הודאה היא ומשלם אס באו עדים
ולא אמרינן מודה בקנס וכו' עדים
פטור אלף היכא דליכא קרן וקנס
דליחייב ליה מנונא בהודאתו ומתכוין
להחזיר מנון: (ו) אמר רבא גרסינן
ולא גרסינן אמר ליה. קפחתינו לכני
דבי רב. רב המנונא אין לך עדים הא אתו
כדאמר בפ"ק דסנהדרין (דף ע"ג):
(ז) [קפחתינו] יש צידי תשובה לקפח
דבריו: דהא רבן גמליאל. בהודאה
שקימא את עין עבדו פטר עמנו
מכלום היה דאין כאן אלף קנס וכי
מודה מפטר מאיליו והא חזינן לעיל'
דאותביה רב חסדא לרב הונא מינה
מדוקיא דכרי אין לך עדים הא אתו
עדים מחייב: ולא שני ליה. רב
הונא למימר דשני רבן גמליאל דפוטרי
עמנו מכלום הוה וכי האי גוונא לריכא
ליה לאוקמי בחוק לביט דין הא צבית
דין מיפטור ליה בהיהא הודאה אליבא
דרב: שהרי חייב עמנו בקרן.
בהודאה ראשונה הלכך נפטור מן
הכפל וכיון דליכא כפל מו לא מחייב
בארבעה וחמשה: שהרי פטר עמנו

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא האי תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי האי תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חוץ לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (א) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב אס המצא בעדים תמצא
בדיינין פרט למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבני ליה לגנב עצמו כ' כדתנא
דבי חוקיה איתבייה רב לשמואל (א) ראה
עדים שממשמשים ובאים ואמר גבתי
אבל לא מבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן כגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מרתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבואו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביערותא דעדום
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנונא מסתברא
מילתיה דרב באומר גבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר מבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(א) רבא (ז) [קפחתינו] לכוני דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר מבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר
עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייתא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

משום ביערותא דעדים קא מודה. והא לאמר צפרק שבעות
העדות (שבעות ד' ג): ללרבי אלעזר בר' שמעון לא
משכחת לה דמודה מפי עמנו דפטור אלף היכא דליכא עדים כלל
היינו אליבא דשמואל: אמר (א) רבא (ב) קפחת לכסי דבי רב.
פ"י צקונטרס זיערת תלמידים דצבית
המדרש שאמר דבר שאינו דהא צבית
הונא לידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הוי קיפוח לשון נילוח כמו לקפחתי
בהלכות הן צאין צפ' שני דקדושין (ד'
ז): ודמור (ד' מט): וכמו קפחתינו
למלחא רבנן קמימי צטעותא גיטין
(ד' כט): ורש"י פ"י ל"ג אמר ליה
רבא אלף אמר רבא קפחתי לכני דבי
רב פירושו נלחתי את רב המנונא
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציג רחיה מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
זס"ו) דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלף אימא רב המנונא
ולחסי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחא כאן צפרסי אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי
אמרי סקתא את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנונא דייק מתני' וברייתא

כדאמר צקונטרס זיערת תלמידים דצבית
המדרש שאמר דבר שאינו דהא צבית
הונא לידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הוי קיפוח לשון נילוח כמו לקפחתי
בהלכות הן צאין צפ' שני דקדושין (ד'
ז): ודמור (ד' מט): וכמו קפחתינו
למלחא רבנן קמימי צטעותא גיטין
(ד' כט): ורש"י פ"י ל"ג אמר ליה
רבא אלף אמר רבא קפחתי לכני דבי
רב פירושו נלחתי את רב המנונא
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציג רחיה מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
זס"ו) דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלף אימא רב המנונא
ולחסי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחא כאן צפרסי אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי
אמרי סקתא את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנונא דייק מתני' וברייתא

רבינו הגנאל

חזין למושב בית הדין הוה
וכעין שיחה הוה. ודבריו
שתי הבריות פשוטין
הוה. מודה בקנס
ואחר כך באו עדים רב
אמר פטור ושמואל אמ'
חייב. מאי טעמ'
הוה המצא בעדים
תמצא בדיינין ישלם
פרט למרשיע את עצמו
ומודה שגנבו פטור. האי
מאשר ירשיעון אלהים
נפקא, אלא שמע מינה...
איתבייה רב לשמואל,
עדים שממשמין
רבאין ואמי גבתי אבל לא
... משלם אלא קרן, שמע
מינה מודה בקנס ואחר
כך באו עדים פטור. ופריך
שמואל... כ"י אלעזר בר'
שמעון גנבתי ומחייב
יריעו. ואוקמה לשמעתיה
כנאי ואמי... לא אמ'
אלא בשתורה אחר שראה
העדים דאיכא למימר
דמשום כך בתתא אודי.
אבל במורה [בבית דין,
כגון שחבעותו בעליו
הודאה, דברי הכל אף
על גב דלאחר כך באו
עדים פטור. ובא רב
[המנונא] הלמיר רב לפרש
ואמי מסתברא מילתיה
דרב באומי גבתי, פיר'
אם מודה בגנבה ומחייב
עצמו בקרן הוא שאם כפר
בטביחה ומכירה ואחר כך
באו עדים דפטור. אבל
אם כפר בכל ובאו עדים
בגניבה ובתחייב וחזר
והודה בטביחה ומכירה,
אם באו עדים חייב,
דהא ודאי הודאתא אינה
חשובה הודאה, איפרומי
מיערים וכל הודאה שאינו
מחייב עצמו כלום אינה
הודאה. ואמי ליה רבא
והא רב חסדא אותבי
לרב הונא תלמידיה דרב
מעשה דרבן גמליאל דלא
מחייב עצמו בהודאתו
כלום, ולא שני ליה הדין
שוניא, אלא אמ' הודאה
ולא הישיר רב המנונא
תשובה. ואמי ר' יוחנן
עוד כי ארבע המנונא
הג' אמ' רב אשי מתניתין וברייתא דייקן כרב המנונא וכי' יוחנן ודברים פשוטין חן.